🎯 מבחן מסכם – רמה גבוהה – מחוון

משך המבחן: 90 דקות · סך הכול 100 נקודות · קראו את הקטע פעמיים לפני שתענו.

טבלת ניקוד		
חלק	ניקוד מרבי	ניקוד שהתקבל
חלק א': הבנת הנקרא	40	
חלק ב': ידע ומושגים	35	
חלק ג': ערכים, חשיבה והבעה בכתב	25	
סה"כ	**100**	

חלק א': הבנת הנקרא (40 נק')

1 **איתור והבנה: בחרו את התשובה הנכונה.** (6 נק')

א. איך סימן החקלאי את הביכורים בשדה?

○ צבע אותם ● **קשר סביבם חוט** ○ קטף אותם מיד

ב. מתי חודש טקס הביכורים?

○ מיד אחרי חורבן המקדש ● **לפני כמאה שנה, כשחזרו לעבוד את האדמה** ○ רק בשנים האחרונות

2 **השוואה: השלימו את הטבלה לפי הקטע.** (8 נק')

מה משווים?	בימי בית המקדש	בקיבוצים ובמושבים
לאן הביאו?	לבית המקדש בירושלים	**לטקס במקום שבו גרים**
במה הביאו?	**בסלים**	**על עגלות וטרקטורים**
מה הציגו?	הפירות הראשונים	**היבול, התינוקות והעגלים החדשים**

3 **הסקת מסקנות: למה לדעתכם הציגו בקיבוצים גם את התינוקות ואת העגלים שנולדו? מה זה מלמד על המשמעות החדשה של הטקס?** (8 נק')

תשובה אפשרית: כי הם «ביכורים» מסוג אחר – דברים חדשים וטובים שהקהילה זכתה בהם השנה; הטקס הפך לחגיגה של כל החיים והצמיחה בקהילה, לא רק של פירות.

4 **פרשנות: הסבירו את המשפט «הטקס השתנה, אבל משהו נשאר». ציינו שני דברים שנשארו.** (8 נק')

תשובה אפשרית: צורת הטקס השתנתה (מקום, כלים, מה מביאים), אבל נשארו: השמחה ביבול, הגאווה בעבודה והתודה המשותפת כקהילה.

5 **עמדה: האם לדעתכם חשוב לחדש מנהגים עתיקים בדרך חדשה, או עדיף לשמור עליהם בדיוק כמו בעבר?**
כתבו עמדה ושני נימוקים (4 שורות). (10 נק')

תשובה אפשרית: עמדה ברורה ושני נימוקים, למשל: לחדש – כך המנהג מתאים לחיים של היום וממשיך לחיות, וכל דור מרגיש שהוא שלו; לשמור – כך נשמר הקשר לדורות הקודמים ולא מאבדים את המשמעות.
מחוון: עמדה 2, כל נימוק 4.

חלק ב': ידע ומושגים (35 נק')

1 **השלימו.** (8 נק')

א. המנהג להניח את החנוכייה מול העוברים בחוץ נקרא **פרסומי ניסא**.

ב. הרעיון שאסור להרוס ולבזבז בלי צורך נקרא «בל **תשחית**».

ג. מן היום השני של פסח סופרים **49** ימים עד שבועות.

ד. השם המלא של יום השואה הוא «יום הזיכרון לשואה ול**גבורה**».

2 **נכון או לא נכון? תקנו את הלא נכונים.** (8 נק')

א. שמיני עצרת ושמחת תורה חלים בארץ ישראל באותו יום. **נכון**

ב. את ההגדה קוראים כדי לקיים «והגדת לבנך» – לספר לילדים. **נכון**

ג. מדינת ישראל הוכרזה בירושלים בה' באייר תש"ח. **לא נכון** – היא הוכרזה בתל אביב

ד. הסביבון בארץ ישראל נושא את האותיות נ, ג, ה, ש. **לא נכון** – בארץ: נ, ג, ה, פ – נס גדול היה פה

3 **מיינו כל מנהג לפי הסיבה שלו.** (6 נק')

לזכר אירוע בתולדות העם	קשור לחקלאות ולטבע
אכילת מצה, הדלקת נרות חנוכה, ישיבה בסוכה	הבאת ביכורים, נטיעת עצים, תפילת הגשם

4 **בחרו את התשובה הנכונה.** (6 נק')

א. מה משותף לסוכות, לפסח ולשבועות?

○ כולם חלים בחורף ● **כולם משלושת הרגלים** ○ בכולם אוכלים מצות

ב. למה נקבע יום השואה סמוך למרד גטו ורשה?

● **כדי לזכור גם את הגבורה** ○ כי אז מתחיל הקציר ○ כי אז נוסדה המדינה

ג. איזה חג חל ראשון בשנה העברית?

○ חנוכה ● **סוכות** ○ ט"ו בשבט

5 **התאימו כל מקור או מטבע לשון לחג שלו.** (7 נק')

טור א	טור ב
1. «והגדת לבנך»	**1** פסח
2. «ושמחת בחגך»	**3** יום השואה
3. «במקום שאין אנשים, השתדל להיות איש»	**5** שבועות
4. ראש השנה לאילנות (משנה)	**7** יום העצמאות
5. מגילת רות	**6** חנוכה
6. «נס גדול היה פה»	**4** ט"ו בשבט
7. «התקווה»	**2** סוכות

חלק ג': ערכים, חשיבה והבעה בכתב (25 נק')

1 **השוו בין חג האסיף (סוכות) לחג הביכורים (שבועות): כתבו דבר אחד דומה ודבר אחד שונה.** (7 נק')

תשובה אפשרית: דומה: שניהם חגים חקלאיים ומשלושת הרגלים, בשניהם מודים על היבול. שונה: בסוכות מסיימים לאסוף את כל היבול בסתיו, ובשבועות מביאים את הפירות הראשונים באביב; בסוכות יושבים בסוכה ובשבועות קוראים את מגילת רות.

2 **יום הזיכרון ויום העצמאות צמודים זה לזה. מה הייתם עונים לילד שאומר: «קשה לי לשמוח מיד אחרי יום עצוב»? כתבו תשובה מכבדת עם נימוק.** (8 נק')

תשובה אפשרית: תשובה שמכבדת את הרגש ומסבירה: המדינה קיימת בזכות הנופלים, ולכן השמחה היא גם תודה וזיכרון; מותר להרגיש את שני הרגשות.

3 **בחרו ערך אחד שחוזר בכמה חגים (למשל: הכנסת אורחים, הודיה, זיכרון, חסד). כתבו בארבע שורות באילו שני חגים הוא מופיע ואיך, ואיך תקיימו אותו בחיים שלכם.** (10 נק')

תשובה אפשרית: ערך מתאים, שני חגים עם דוגמה נכונה לכל אחד (למשל הודיה: ביכורים בשבועות, אסיף בסוכות), ודרך אישית לקיים אותו. מחוון: ערך 2, כל חג עם דוגמה 3, יישום אישי 2.